

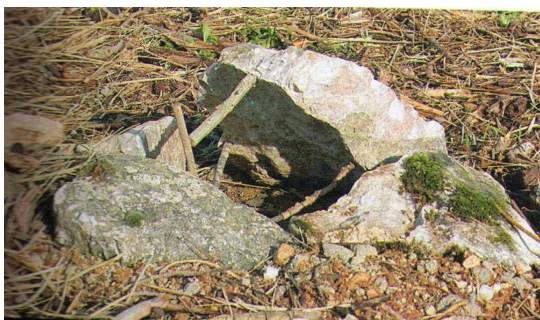
El paranys de lloses

Entre les diverses arts de caça que tradicionalment s'han emprat a la serra de Tramuntana, una de les més característiques és la de les lloses o lleves. La llosa està formada per una pedra grossa, plana i mòbil anomenada llosa o tiba, i tres pedres més, llargueres, baixes i fixes que envolten la primera formant un petit tancat. La pedra situada al davant de la tiba s'anomena capçaler, capçalera o capçalet, i les dues restants, laterals, són les parabandes o bandes. La pedra mòbil o tiba s'aguanta parada per quatre bastons: la clavilla, el badall i les costelles.

La clavilla, també anomenada clau o capçaler, es troba estalonat a la pedra dita capçaler i en posició quasi vertical. Per la seva funció, calia que fos brèvol, bo de rompre; pel que normalment s'emprava petarrell o faió de càrmitx. Recolzat sobre la part superior de la clavilla i badant la llosa, es troba el badall, també anomenat forca o ramana; mentre que de la part inferior parteixen les costelles, també dites bastons, tibalers o parabandes que completen l'enginy. A diferència de la clavilla, la resta dels bastons eren d'albó. La totalitat dels bastons o buscalls eren recollits abans de la temporada i preparats durant les vetlades d'estiu.

Un altre complement de la llosa és l'esca o menjar que ha d'atreure els tords, bàsicament cucs, la qual és fixada a terra per una pua d'esparaguera vera a la part central de la llosa, entre les dues costelles. Per realitzar aquesta funció també s'utilitzaven pues d'argelaga. L'esca podia ser excepcionalment una oliva pansida, encara que la més habitual eren els cucs i, entre aquests, el més emprat era el cuc de terra, tot i que també s'utilitzaven el cuc milà, molt més llarg, el cuc de rossinol o de llenyer i, fins i tot, llimacs i escòrpores.

Tots aquests elements de la llosa es podien completar amb una petita concavitat del terreny sota la tiba, que permetia clour-la millor i evitava que el tord quedàs massa aixafat. Aleshores, quan el tord s'introduïa a l'enginy per agafar l'esca, tocava algun dels bastons desfent l'equilibri del sistema i tibant la llosa.

La captura de tords i altres ocells de bec fluix mitjançant aquest sistema va esdevenir un ofici tradicional: el de lloser o parador de lloses. La feina d'aquests homes se situava majoritàriament als olivars i garrigues de les possessions de la serra de Tramuntana durant els mesos d'hivern, en concordança amb el cicle migratori d'aquestes aus.

Pel caràcter temporer de la seva feina, els llosers compartien aquesta ocupació amb altres oficis que exercien durant la resta de l'any. En molts casos treballaven a la mateixa finca on llogaven el paranys, pel que aquests tipus de caça només suposava un canvi d'activitat, però no d'escenari, ja que acabada la temporada es reintegraven a les tasques habituals de la possessió.

Malgrat que la temporada de caça s'inicià el mes d'octubre, a darreries d'estiu ja es preparava el parany o lloc on es disposen les lloses. Aquesta preparació consistia en netejar i revisar totes les lloses perquè es trobassin completes, a la vegada que també s'endrecava l'itinerari.

Les condicions d'explotació variaven segons la qualitat del parany o nombre de captures i el caràcter de la propietat. En el cas de les propietats privades, la forma habitual de pagament era lliurar cada setmana un determinat nombre de tords que normalment oscil·laven entre una i tres dotzenes.